

Tisková zpráva

Důvěra v evropské a mezinárodní instituce – duben/květen 2023

- ⊙ Evropské unii v současné době důvěřuje o málo méně než polovina (46 %) českých občanů, naopak polovina veřejnosti (50 %) jí nedůvěřuje.
- ⊙ Důvěru OSN a NATO vyjadřuje nadpoloviční podíl českých občanů (NATO 56 %, OSN 52 %) a více než třetina občanů k nim pociťuje nedůvěru (NATO 36 %, OSN 37 %).
- ⊙ Více než třetina oslovených důvěřuje Evropské komisi (38 %) a Evropskému parlamentu (36 %), nicméně o něco vyšší, a to přibližně poloviční, podíl jim nedůvěřuje (Evropské komisi 47 % a Evropskému parlamentu 50 %).
- ⊙ Důvěra jednotlivým institucím a představitelům Evropské unie se pohybuje od necelé jedné čtvrtiny po necelé dvě pětiny společnosti, přičemž nedůvěra těmto institucím převažuje nad důvěrou. Podíl nedůvěřujících v případě všech sledovaných evropských institucí a představitelů od roku 2021 významně vzrostl.

Zpracovala:
Naděžda Čadová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 585; e-mail: nadezda.cadova@soc.cas.cz

V rámci šetření realizovaného v dubnu a v květnu 2023 pokládalo CVVM sadu otázek týkající se důvěry občanů mezinárodním organizacím a institucím Evropské unie. Konkrétně občané vyjadřovali míru své důvěry k Severoatlantické alianci (NATO), Organizaci spojených národů (OSN) a Evropské unii (EU). Z institucí Evropské unie pak hodnotili, nakolik důvěřují Evropské komisi, Evropskému parlamentu, předsedkyni Evropské komise, předsedovi Evropské rady (tzv. evropskému prezidentovi) a vysokému představiteli EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku (tzv. ministři zahraničí EU).

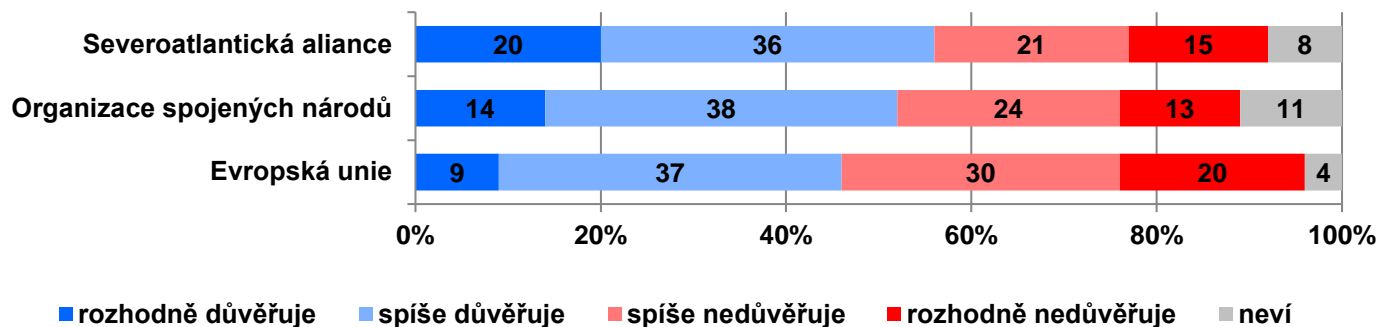
Výsledky důvěry mezinárodním organizacím zachycuje graf 1. V něm můžeme vidět, že důvěru všem třem organizacím vyjadřuje přibližně polovina veřejnosti. Konkrétně jako nedůvěryhodnější se českým občanům aktuálně jeví Severoatlantická aliance (NATO) s důvěrou na úrovni 56 %, když 20 jí „rozhodně důvěřuje“ a 36 % „spíše důvěřuje“. Naopak nedůvěru k NATO vyjádřilo 36 % českých občanů, v tom 21 % „spíše“ a 15 % „rozhodně“. Mírně nadpoloviční většina české veřejnosti (52 %) rovněž důvěřuje Organizaci spojených národů, v tom 14 % „rozhodně“ a 38 % „spíše“. Nedůvěra k OSN je srovnatelná s nedůvěrou k NATO, když ji vyslovilo 37 % dotázaných, z toho 24 % „spíše“ a 13 % „rozhodně“. Evropské unii v současnosti důvěřuje necelá polovina českých občanů (46 %), a nejnižší je také podíl respondentů, kteří zvolili odpověď „rozhodně důvěřuji“, který tvoří 9 %, dalších 37 % pak EU „spíše důvěřuje“. Nedůvěru k EU aktuálně vyjadřuje polovina českých občanů (50 %), v tom 30 % „spíše“ a 20 % „rozhodně“.

Důvěra české veřejnosti OSN, NATO a EU je navzájem poměrně silně provázaná, pokud lidé důvěřují jedné z těchto organizací, tak výrazně častěji důvěřují i těm dvěma ostatním. O něco silněji je přitom provázána důvěra mezi NATO a Evropskou unií, o málo slabší, i když stále silný, je pak vztah mezi důvěrou Evropské unii a OSN.¹

Pokud se podíváme na sociodemografické charakteristiky dotázaných, zjistíme, že důvěra ve všechny tři organizace stoupá s dosaženým vzděláním respondenta, se zlepšujícím se hodnocením životní úrovně, s rostoucí spokojeností se současnou politickou situací v ČR a s posunem na škále politické orientace od levice k pravici a naopak klesá s věkem. Z hlediska politických preferencí je větší důvěra mezi voliči vládních stran (ODS, TOP09, STAN, Piráti a KDU-ČSL), nižší pak mezi voliči SPD a KSČM a s výjimkou OSN také ANO. Méně zkoumaným institucím důvěřují rovněž rozhodně nevoliči.

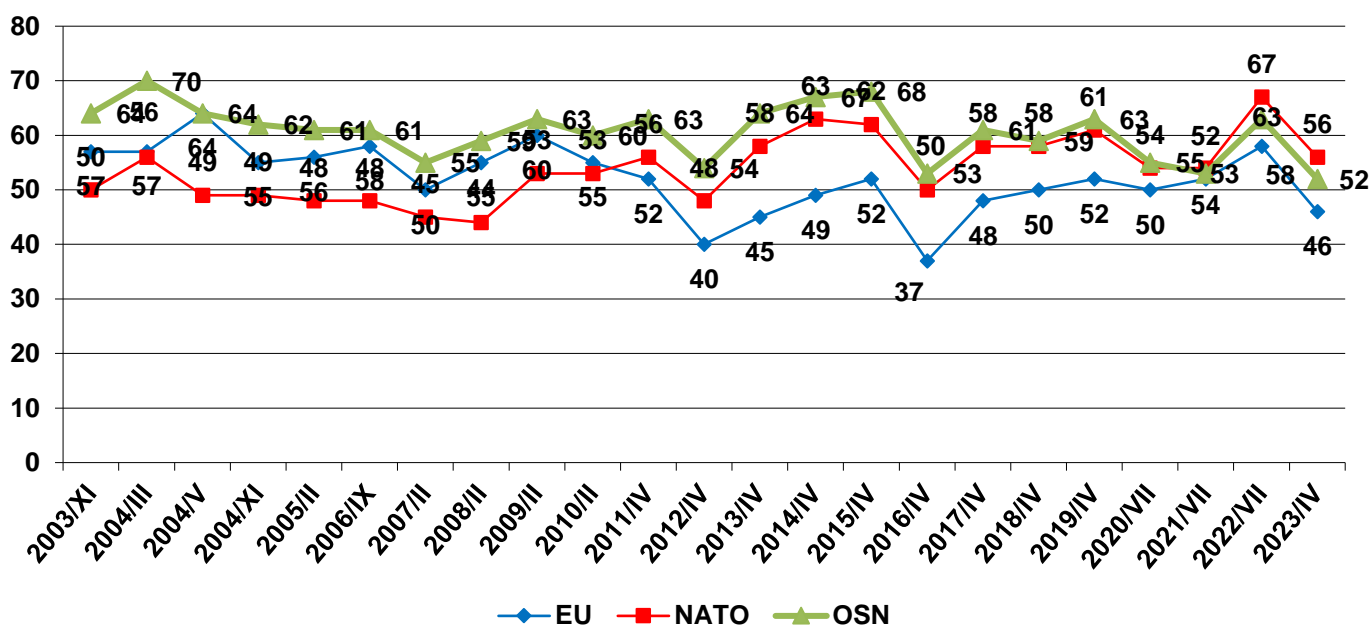
¹ Spearmanův korelační koeficient ρ je v případě vazby mezi důvěrou k EU a NATO 0,67, v případě vazby mezi důvěrou Evropské unii a OSN 0,5.

Graf 1: Důvěra EU, OSN a NATO²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 27. 3. – 22. 5. 2023, 834 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Graf 2: Důvěra EU, OSN a NATO – časové srovnání v %

Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Pokud se podíváme na vývoj důvěry ke zkoumaným mezinárodním institucím v čase (viz graf 2), vidíme, že oproti předchozímu šetření z července 2022 důvěra českých občanů ke všem zkoumaným institucím klesla, a to o 12 procentních bodů u Evropské unie a shodně o 11 procentních bodů v případě NATO a OSN. U Organizace spojených národů a Severoatlantické aliance jde o návrat k hodnotám dosaženým v roce 2020 a 2021 v případě Evropské unie jede o nejnižší hodnotu od roku 2016.

² Znění otázky: „Důvěřujete či nedůvěřujete: b) Severoatlantické alianci (NATO), c) Organizaci spojených národů (OSN)?“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

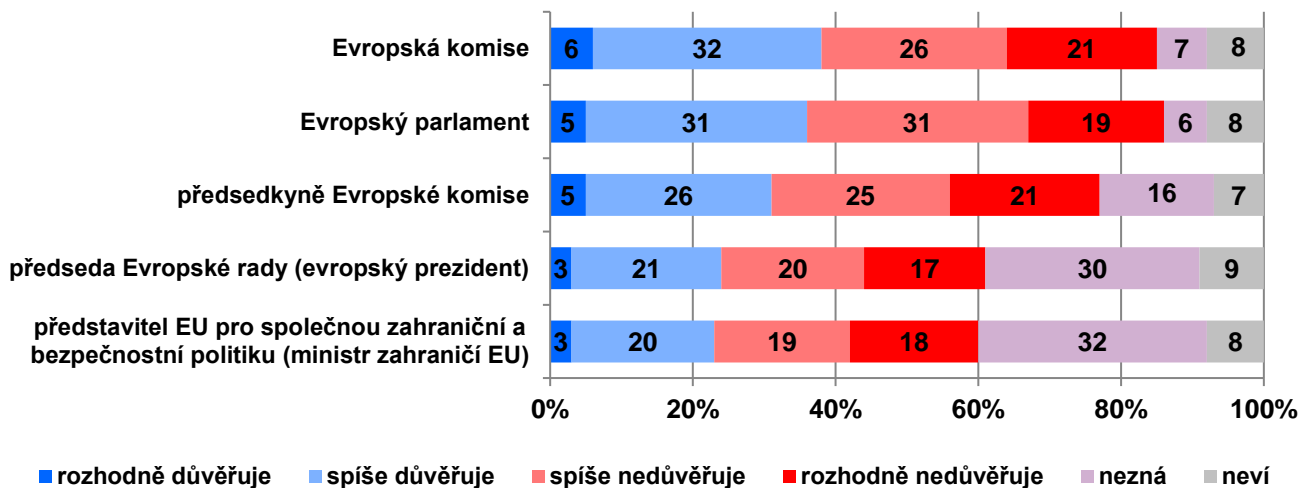
V delším časovém srovnání vidíme několik trendů. Severoatlantická aliance se v letech 2003 až 2009 stabilně jevila jako nejméně důvěryhodná, v roce 2010 byla hodnota její důvěry srovnatelná jako v případě EU, aby v dalších letech 2010 až 2020 tuto organizaci co do podílu důvěřujících mírně předčila. V roce 2021 pak byly podíly důvěřujících v případě OSN, NATO i EU prakticky vyrovnané. V roce 2022 byla důvěra k NATO poprvé nejvyšší ze všech tří sledovaných institucí, což potvrdil i aktuální výzkum.

Co se OSN týče, to naopak dlouhodobě dosahovalo nejvyšší důvěry ze všech sledovaných organizací, i když mezi roky 2004 a 2007 došlo k propadu důvěry ze 70 % představujících historické maximum až na 55 %. V letech 2008 až 2011 se pak podíl důvěřujících OSN pohyboval na úrovni 60 %, v roce 2012 spadl na 54 % a následně začal opět růst až na hodnotu 68 % v roce 2015. Rok 2016 znamenal v případě všech sledovaných institucí výrazný propad, v případě OSN o 15 procentních bodů na úroveň 54 %. V dalších letech 2017 až 2019 se podíl důvěřujících pohyboval na úrovni kolem 60 % a v letech 2020 a 2021 pak trochu klesl na úroveň mírně nad polovinu důvěřujících. Po výrazném nárůstu zaznamenaném v loňském šetření se nyní důvěra vrátila zpět k těmto hodnotám.

Důvěra českých občanů k Evropské unii se od roku 2003 až do roku 2011 pohybovala kolem úrovně 55 % důvěřujících, s výjimkou roku 2004, kdy dosáhla svého dosavadního maxima (64 %), a roku 2007, kdy naopak klesla na 50 % důvěřujících. Nejvýznamnější propady pak důvěra k Evropské unii zažila v letech 2012 (40 %) a 2016 (37 %) v souvislosti s ekonomickou a migrační krizí. Od roku 2018 do roku 2021 nebyly patrné významnější výkyvy, to ale poslední dva výzkumy změnilo, když v loňském roce důvěra významně vzrostla a v tom aktuálním se naopak propadla až na úroveň roku 2017.

Důvěru k jednotlivým institucím a představitelům Evropské unie ukazuje graf 3. Všechny sledované instituce a představitelé mají menší důvěru než samotná Evropská unie jako celek (aktuálně 46 %). Důvěra jednotlivým institucím Evropské unie je nižší a pohybuje se od necelé jedné čtvrtiny po necelé dvě pětiny společnosti, přičemž nedůvěra těmto institucím vždy převažuje nad důvěrou.

Graf 3: Důvěra institucím EU³

Pozn.: Položky v grafu jsou seřazeny podle součtu odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 27. 3. – 22. 5. 2023, 834 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

³ Znění otázky: „Řekněte mi, prosím, důvěřujete: a) Evropské unii, b) Evropské komisi, c) Evropskému parlamentu, f) předsedkyni Evropské komise, d) předsedovi Evropské rady, takzvanému evropskému prezidentovi, d) představiteli EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (ministři zahraničí EU)?“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje, nezná.

Téměř dvě pětiny (38 %) českých občanů důvěřují Evropské komisi, necelá polovina (47 %) jí nedůvěřuje, necelá desetina (7 %) ji nezná a 8 % odpovědělo „nevím“. Rovněž méně než dvě pětiny (36 %) důvěřují Evropskému parlamentu, polovina (50 %) mu nedůvěřuje, 6 % ho nezná a 8 % zvolilo možnost „nevím“. Předsedkyni Evropské komise důvěřují přibližně tři desetiny (31 %), téměř polovina (46 %) jí nedůvěřuje, necelá pětina (16 %) ji neznají a 7 % zvolilo možnost „nevím“. Nejméně lidé důvěřují předsedovi Evropské rady, tzv. evropskému prezidentovi, a vysokému představiteli EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, tzv. ministři zahraničí EU, kterým důvěřuje méně než čtvrtina (24 %, respektive 23 %), necelé dvě pětiny tzv. evropskému prezidentovi a tzv. ministři zahraničí EU nedůvěřují (shodně 37 %), další asi tři desetiny je neznají (30 % nezná tzv. evropského prezidenta a 32 % tzv. ministra zahraničí EU), zbývající necelá desetina (9 %, respektive 8 %) zvolila možnost „nevím“.

Z časového srovnání (viz tabulku 1) je zřejmé, že důvěra v instituce a představitele EU se oproti předchozímu šetření z července 2021 nezměnila. Důvěra v instituce a představitele Evropské unie je tak v posledních letech poměrně stabilní. Co se ale v porovnání s posledním šetřením z roku 2021 významně proměnilo, jsou podíly nedůvěřujících. Tento podíl v případě předsedkyně Evropské komise vzrostl o 10 procentních bodů, o 8 procentních bodů vzrostl podíl nedůvěřujících v případě předsedy Evropské rady (evropský prezident), o 7 procentních bodů pak shodně u Evropského parlamentu a Evropské komise a o 6 procentních bodů u představitele EU pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (ministr zahraničí EU). Ve všech těchto případech se tento nárůst nedůvěřujících odehrál především na úkor kategorie „nevím“, jejíž podíly naopak statisticky významně poklesly.

Důvěra k Evropskému parlamentu a Evropské komisi byla podobně jako důvěra k EU jako celku rovněž nejvyšší v období let 2003 až 2009 a pak poklesla na úroveň kolem 35 % důvěřujících s významnějšími propady ve stejných letech (2012 a 2016) jako u Evropské unie. Důvěra k předsedkyni Evropské komise je dotazována až od března 2020 a po celou dobu je stabilní na úrovni kolem 30 % důvěřujících. Otázky na důvěru k předsedovi Evropské rady, tzv. evropskému prezidentovi, a vysokému představiteli EU pro zahraniční a bezpečnostní politiku, tzv. ministři zahraničí EU jsou do výzkumů CVVM řazeny od roku 2010 a prošly rovněž podobným vývojem jako důvěra EU jako celku. Lze tedy konstatovat, že důvěra k nim je poměrně stabilní a pohybuje se na úrovni přibližně čtvrtiny důvěřujících s propady v již zmíněných letech 2012 a 2016.

Tabulka 1: Důvěra institucím EU (časové srovnání v %)

rok měsíc	03 XI	04 III	04 V	04 XI	05 II	06 IX	07 II	08 II	09 II	10 IV	11 IV	12 IV	13 IV	14 IV	15 IV	16 IV	17 IV	18 IV	19 IV	20 VII	21 VII	23 IV	
Evropská unie	57	57	64	55	56	58	50	55	60	55	52	40	45	49	52	37	48	50	52	50	52	46	
Evropský parlament	42	-	49	44	-	-	-	-	44	39	34	30	30	36	36	27	32	37	36	37	37	36	
Evropská komise	39	-	46	41	-	-	-	-	40	38	34	28	30	34	35	26	31	35	35	36	38	38	
Předsedkyně EK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28	29	31
Evropský prezident	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27	27	22	25	29	28	22	26	29	28	27	26	24	
Ministr zahraničí EU	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	29	21	24	27	29	20	23	28	26	25	26	23	

Pozn.: Hodnoty v tabulce jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost v23-04</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>27. 3. - 22. 5. 2023</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>834</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>73</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - dotazování CAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.65, PM.162</i>
<i>Kód zprávy:</i>	<i>pm230710</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>10. července 2023</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Naděžda Čadová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různých velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíří námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.